

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Titta Ypyä

Terveydenhoitaja järjestöosaajana kansanterveysjärjestöissä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma

Terveydenhoitaja, AMK

Opinnäytetyö

25.10.2019

Tekijä Otsikko	Titta Ypyä Terveydenhoitaja järjestöosaajana Kansanterveysjärjestössä	Tiivistelmä
Sivumäärä Aika	23 sivua + 2 liitettä 25.10.2019	
Tutkinto	Terveydenhoitaja (AMK)	
Tutkinto-ohjelma	Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma	
Suuntautumisvaihtoehto	Terveydenhoitotyö	
Ohjaaja	Marita Räsänen	

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee, mikä heidän roolinsa on ja mitä erityisosaamista heiltä vaaditaan järjestökentällä. Tavoitteena oli valottaa terveydenhoitajan monipuolisia työllisyysmahdollisuuksia järjestökentällä, lisätä tietoisuutta järjestötyöstä terveydenhoitajaopiskelijoille sekä alasta kiinnostuneille.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruu menetelmänä työssä oli teema-haastattelut. Aineisto on kerätty asiantuntijahaastatteluiden avulla keväällä 2019 kahdesta eri järjestöstä. Haastatteluun osallistui viisi eri terveydenhoitajaa. Asiantuntijat olivat eri asemissa työskenteleviä, joiden pohjakoulutuksena on terveydenhoitajatyön tutkinto.

Opinnäytetyön aihe on tärkeä ja ajankohtainen, sillä terveydenhoitajatyön opinnoissa keskitytään oppimaan perusterveydenhuollossa tarvittavia taitoja ja työssäoppiminen keskittyy perusterveydenhuollon palveluihin. Järjestöjen tarjoamia työllisyysmahdollisuuksia ei tuoda juuri esille. Järjestöt valikoituivat pitkälti sen mukaan, että niissä työskenteli terveydenhoitaja koulutuksen suorittaneita. Yhteistä valikoituneille järjestöille on, että kummatkin ovat kansanterveysjärjestöjä. Näiden järjestöjen ensisijaisena tehtävänä on terveyden edistäminen. Terveyttä edistetään, että ihmiset eivät sairastuisi. Tavoitteena on niin ikään tukea sairastuneita elämään hyvin ja mahdollisimman pitkään sairaudesta huolimatta.

Opinnäytetyön valossa terveydenhoitajakoulutuksen suorittaneita työskentelee ainakin kansanterveysjärjestöissä. Tämän pohjalta ei voida kuitenkaan yleistää, että terveydenhoitajia työskentelisi ainoastaan kansanterveysjärjestöissä. Tässä opinnäytetyössä käy ilmi, että terveydenhoitajan keskeinen rooli on ennaltaehkäisevä ja terveyttä edistävä, oli kyse terveestä tai jo sairastuneesta ihmisestä. Tämä näkökulma ja sen keskeisyys ilmeni työskenteli terveydenhoitajakoulutuksen käynyt sitten johto-, neuvonta- tai kouluttamistehtävissä. Terveydenhoitajatutkinnon laaja-alaisuutta arvostetaan järjestötyössä ja tutkinnon ansioista terveydenhoitajilla on mahdollisuus työllistyä monipuolisiin tehtäviin järjestökentällä.

Avainsanat	Kansanterveysjärjestö, Terveystyö, Järjestötyö, Terveystyön edistäminen
------------	---

Author Title	Titta Ypyä Public health nurse as an organization expert in the Public Health Organizations
Number of Pages Date	23 pages + 2 appendices 25.10.2019
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Public health nursing
Instructor	Senior Lecture Marita Räsänen
<p>The purpose of this study was to find out what kind of organizations public health nurses work for, their role and what special expertise they are required to do in the field. The aim of the study was to describe the wide range of employment opportunities available to health care nurses in the field of health care- and share the information about conscious organization work for health care students and those interested in the field. The method of implementation of the study was qualitative research and the information was collected in theme interviews. The study consisted five interviews from two different public health organizations with experts from different positions holding public health nursing qualifications.</p> <p>While the topic of the study is important, as public health nursing focuses on learning primary health care skills and the job training focuses on primary health care as well, the employment opportunities by organizations were not significantly highlighted.</p> <p>What they have in common with selected organizations is that they are both public health organizations. The primary task of these organizations is to promote health. Health is promoted to prevent illness and it also supports how to live as well as possible despite an illness.</p> <p>In the light of this study, public health nurses primarily in public health organizations. However, based on this study, it cannot be assumed that public health nurses work only in public health organizations. This study demonstrates the central role of a public health nurse is preventive and health-promoting care, both to healthy or ill people.</p>	

Keywords	Public Health Organizations, Public Health Nursing, Promote health,
----------	---

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat	2
2.1	Terveydenhoitaja ja terveydenhoitajatyö	2
2.2	Kansalaisyhteiskunta ja kansalaisjärjestöt	2
2.3	Järjestötyö organisaationa	3
2.4	Järjestötoiminnan tulevaisuus	4
2.5	Kansanterveys	5
2.6	Kansantauti	5
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimusongelmat	6
4	Opinnäytetyön menetelmät	6
4.1	Menetelmälliset lähtökohdat	6
4.2	Aineistonkeruumenetelmät	7
4.3	Aineistonkeruu haastattelemalla	8
4.4	Sydänliitto ja syöpäsäätiö	10
4.5	Aineiston analysoiminen	11
5	Tulokset	14
5.1	Järjestöjä joissa terveydenhoitajia työskentelee	15
5.2	Järjestötyön edellytykset ja ominaispiirteet	15
5.3	Terveydenhoitajan tehtävät valituissa järjestöissä	17
6	Pohdinta ja johtopäätökset	19
6.1	Tulosten tarkastelu	19
6.2	Eettisyys ja luotettavuus	20
6.3	Johtopäätökset ja kehittämissuhteet	22
	Lähteet	23
	Liitteet	
	Liite 1. Yhteydenotto järjestöihin	
	Liite 2. Saatekirje	

1 Johdanto

Järjestöillä on kautta aikojen ollut keskeinen rooli suomalaisessa yhteiskunnassa. Kunnallisen sairaanhoitotyön rinnalla on aina toiminut terveyttä edistäviä järjestöjä, joilla on ollut merkittävä rooli tietoisuuden lisäämisessä sekä sairauksien ennaltaehkäisyssä. Terveydenhoitajia on työskennellyt järjestöissä aina, mutta työllistymismahdollisuutena siitä tiedetään yleisesti varsin vähän.

Suomessa toimii noin 10 000 rekisteröityä Sosiaali- ja terveystieteiden yhdistystä (Lindholm 2016: 6). Kansalaisjärjestöillä on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Aaro Harjun mukaan kansalais- ja järjestötoiminnassa keskeisintä on tunne ja halu tehdä hyvää. Menestyksellinen toiminta on intohimoa, tunnetta, läsnäoloa ja sitoutumista. Toimintaa kuvaa usein monitoimijuus, jossa vapaaehtoisuus ja ammatillisuus sekoittuvat keskenään. (Harju)

Terveydenhoitajalla on keskeinen rooli perusterveydenhuollossa, mutta työllistyminen on mahdollista myös toisenlaisiin tehtäviin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää laadullisena tutkimuksena, minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee ja minkälaista erityisosaamista heiltä vaaditaan järjestökentällä. Tavoitteena oli kuvata terveydenhoitajan monipuolisia työllistymismahdollisuuksia niin alan opiskelijoille, kuin järjestötyöstä kiinnostuneille terveydenhoitajille. Aineisto kerättiin haastattelemalla viittä asiantuntijaa kahdesta eri kansanterveysjärjestöstä.

Aihe on ajankohtainen, sillä järjestötyö elää muutoksen ajassa ja terveydenhoitajia työskentelee laaja-alaisesti järjestökentällä. Tarve lisätä tietoisuutta jo opiskeluaikana järjestötyön mahdollisuuksista on selkeä. Yleinen mielikuva on, että terveydenhoitaja voi työllistyä ainoastaan asiakastyönkentälle hektiseen kunnalliseen perusterveydenhuoltoon, mutta tässä opinnäytetyössä tuodaan esiin myös muut mahdollisuudet. Terveydenhoitajatyö voi olla myös asiantuntijana kehittämistä, uusien menetelmien kouluttamista tai valtakunnallista neuvontaa.

2 Teoreettiset lähtökohdat

Tässä luvussa käsittelen teoreettisia lähtökohtia ja käsitteitä, mitkä ovat nousseet keskeisesti esille opinnäytetyöprosessin aikana. Aikaisempia tutkimuksia tai opinnäytetöitä aiheesta ei oikeastaan löytynyt laajoista tiedonhauista huolimatta, joten näkökulma luvussa on käsittekeskeinen.

2.1 Terveydenhoitaja ja terveydenhoitajatyö

Terveydenhoitajatutkinnon voi suorittaa ammattikorkeakoulussa ja tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä. Terveydenhoitajatutkinto sisältää sairaanhoitajatutkinnon, eli terveydenhoitaja on laillistettu työskentelemään terveydenhoitajana sekä sairaanhoitajana. (Terveydenhoitajaliitto.)

Terveydenhoitaja on erityisesti hoitotyön, kansanterveyden ja terveyden edistämisen asiantuntija. Terveydenhoitajatyössä vaikutetaan yksilön, yhteisön sekä koko yhteiskunnan tasolla terveyden edistämiseen. Työn keskeisimpiä piirteitä ovat asiakkaan osallistaminen sekä tukeminen omaan terveyteen ja sen ylläpitämiseen. Terveydenhoitajatyö perustuu tutkittuun tietoon ja sen toimintaa ohjaavat terveydenhoitajantyön arvot, eettiset ohjeet ja terveydenhuollon lainsäädäntö (Terveydenhoitajaliitto.)

Terveydenhoitajan työllisyysmahdollisuudet ovat laajat. Terveydenhoitaja voi työllistyä julkiselle puolelle kuten sairaaloihin tai terveyskeskuksiin. Työtehtäviä ovat mm. Lastenneuvola, kouluterveys, äitiysneuvola, työterveys ym. Terveydenhoitajia työllistyy myös erilaisiin kansalaisjärjestöihin, yhdistyksiin ja säätiöihin. (Terveydenhoitajaliitto.)

2.2 Kansalaisyhteiskunta ja kansalaisjärjestöt

Kansalaisyhteiskunta viittaa yhteiskunnan osaan, joka ei ole julkista eikä yksityistä yrityssektoria. Kansalaisyhteiskunnan ominaispiirteitä ovat aktiivisuus, yleishyödyllisyys, autonomisuus, vapaaehtoisuus ja yhteisöllisyys. Monialaiset yhdistykset ovat kansalaisyhdyskunnan keskeinen rakenne. Yhteiskunta pitää sisällään neljä eri sektoria. Valtio, markkinat, kotitaloudet ja kansalaisyhteiskunta. Konkreettisia toimijoita kansalaisyhteiskunnassa on kansalaisjärjestöt (Harju).

Suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat valtaosin yhdistyspohjaisia. Suurimpia sektoreita ovat sosiaali- ja terveysjärjestöt. Toimintaa kuvaa usein monitoimisuus, jossa vapaaehtoisuus ja ammatillisuus sekoittuvat keskenään. Vuosittain vapaaehtoistoimintaa osallistuu yli 250 000 henkilöä sekä palkattuna noin 30 000. Järjestöt ovat hyvin erilaisia ja niiden tehtävät eroavat riippuen järjestöstä ja järjestötyypistä. Iso joukko työntekijöistä työskentelee asiantuntijatehtävässä oman alansa erityisasiantuntemuksen kautta. (Holopainen 2011: 14-15.)

Yksi sosiaali- ja terveysjärjestöjen keskeisimmistä tavoitteista on pyrkiä edistämään kansalaisten tasa-arvoisia oikeuksia hyvinvointiin ja palveluihin. Tuoreen selvityksen mukaan kuitenkin vain joka neljännes suomalaisista on jokseenkin samaa mieltä siitä, että kaikki suomen kansalaiset ovat tasa-arvoisessa asemassa. (Peltosalmi ym. 2018: 131.)

2.3 Järjestötyö organisaationa

Järjestöjen toiminta perustuu tyypillisesti yleishyödylliseen missioon ja voittoa tavoittelemattomuuteen. Toiminta ja olemassaolo perustuvat vapaaehtoisuuden pohjalta toteutuvaan jäsenyyteen, jolloin keskeinen hallinnallinen periaate on jäsendemokratia. Juridisesti toiminnasta puolestaan on vastuussa jäsenistön valitsevat hallitukset. (Peltosalmi ym. 2018: 150.)

Järjestöjä voisi luonnehtia matalan hierarkian organisaatioiksi. Niissä työntekijät osallistuvat laajasti työyhteisön päätöksentekoon. Työsuoristusten arviointi ja suoritukseen väliseen sektoriin. Johtamiskäytäntö mahdollistaa järjestössä työskentelevälle autonomiaa mahdollisuutena päättää työn suoritustavasta sekä aikataulusta. (Peltosalmi ym. 2018: 196.)

Johtamiseen ei ole mitään suoranaista koulutusta tai pääsyvaatimuksia. Valtakunnallisten järjestöjen toiminta perustuu kuitenkin vahvasti palkattuun henkilökuntaan. Toiminnanjohtajat ovat usein korkeasti koulutettuja ja nykyisiin tehtäviin päätyneet muista järjestöalan tehtävistä tai julkiselta puolelta. Valtaosa järjestöjen palkkatyöntekijöistä toimii asiantuntijatehtävissä. Asiantuntijuuden vaatimus korostuu erityisesti valtakunnallisissa sosiaali- ja terveysjärjestöissä. (Peltosalmi ym. 2018: 151.)

2.4 Järjestötoiminnan tulevaisuus

Järjestötoiminta elää tällä hetkellä muuttuvien tilanteiden aikaa, mikä tulee vaikuttamaan niiden toimintaan monilla tavoin. Keskeisimpänä ja suurimpana on sote-uudistus, mikä tulee muuttamaan totuttuja rakenteita ja toimintapajoja. Muutos tulee koskettamaan erityisesti palveluja tuottavia järjestöjä, mutta myös muita järjestöjä ja niiden hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan toimintaympäristöä ja yhteistyötä kuntien kannassa. (Peltosalmi ym. 2018: 130.)

Yli puolet valtakunnallisista järjestöistä arvioivat sote-uudistuksen vaikuttavan tuntuvasti heidän toimintaansa. Sote uudistuksessa huolestuttavat mm. Palveluiden keskittyminen, pitkät asiointimatkat sekä asiakasmaksujen nousu. Parannuksena puolestaan nähdään erityisosaamisen lisääntyminen eri puolella maata. (Peltosalmi ym. 2018: 188.)

Lisäksi väestön ikääntyminen on yksi merkittävästi toimintaan vaikuttava seikka. Suomalaisista on tällä hetkellä joka viides vähintään 65-vuotias. Järjestöt ovat merkittäviä ikääntyneiden palveluiden tuottajia. Kasvava eläkeläisten joukon määrä voi vaikuttaa lisääntyneinä jäsenenä, vapaaehtoisina ja muina toimintaan osallistuvina aktiiveina (Peltosalmi ym. 2018: 135).

Valtakunnallisilta järjestöiltä pyydettiin arvioita, minkä verran tietyt muutokset ja trendit vaikuttavat tulevaisuudessa järjestötoimintaan. Yhtenä yleisimpänä suurmerkityksenä pidettiin digitalisaatiota. (Peltosalmi ym. 2018: 132.) Digitalisaatio vaikuttaa järjestöjen toimintaan ja toimintaympäristöön koko ajan näkyvämmiin. Toisaalta järjestöt tuottavat itse tukea ja palveluita verkosta saavutettavaksi, mutta toisaalta palveluita käyttävät keskeiset ihmisryhmät joutuvat esimerkiksi julkisia palveluita tarvittaessa tekemisiin sähköisten palvelumuotojen kanssa. Verkkopalveluihin kuuluvat esimerkiksi sosiaalisen median vertaistukiryhmät, keskustelupalstat, verkkovälitteinen henkilökohtainen neuvonta, jalkautuva työ verkossa sekä erilaiset teemasivustot. Tärkeää tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on paremmin saatavilla olevat ja yhdenvertaiset palvelut ja yhtenä tärkeänä välineenä juurikin digitalisaatio. (Peltosalmi ym. 2018: 131.)

2.5 Kansanterveys

Terveys on osa laajaa hyvinvointia, kun taas kansanterveys on osa hyvinvointivaltiota. Kansanterveydellä ja sen edistämällä tarkoitetaan eri asiaa, kun yksittäisen ihmisen terveyden edistämiseksi. Kansanterveyden edistäminen on koko väestön terveyden edistämistä. Kansantaudit ovat monitekijäisiä sairauksia. Ne aiheuttavat valtavia kansantaloudellisia kustannuksia. Kansanterveydestä puhuttaessa, nousee usein esille keskustelu yksilön omasta vastuusta terveyteensä. Kuinka paljon yhteiskunta voi ottaa vastuuta yksilön terveydestä on puhuttava kysymys. (Reivinen & Vähäkylä 2012: 9.)

Suomessa laajat terveyttä ja elintapoja koskevat rekisterit ovat mahdollistaneet laadukkaan kansanterveyden tutkimisen. Tähän on vaikuttanut kansalaisten myönteinen käsitys tutkimustyöstä. Suomalaiset ovat luottaneet, että tutkimustieto edistää heidän omaa terveyttä ja hyvinvointia. (Reivinen & Vähäkylä 2012: 9-10.)

Kansanterveyslaissa on määritelty, että kansanterveystyöllä tarkoitetaan yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuvaa terveyden edistämistä sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy mukaan lukien (Kansanterveyslaki 28.1. 1972/66.) Kansanterveystyöhön luetaan rokotusohjelmat, ehkäisyneuvonta ja ravitsemusvalistus. Maailman terveysjärjestö WHO on julkaissut vuosia 2013-2020 koskevan toimenpideohjelman kansantautien ehkäisemiseksi. Sen tavoitteena on vähentää kroonisiin kansantauteihin liittyvää ennen aikaista kuolleisuutta merkittävästi. (Yleistietoa kansantaudeista 2019.)

2.6 Kansantauti

Kansantauti käsittää yleisesti sairauksia, joilla on suuri merkitys kansanterveydelle. Mitään tarkkaa määrää ei ole määritelty mikä on suuri vaikutus, mutta kansantaudit ovat yleisiä sairauksia väestössä sekä usein yleisiä kuoleman aiheuttajia. Kansantaudit voivat muuttua ajan mukaan. Kuten viime vuosikymmeninä tartuntatautien aiheuttamat pysyvät tai pitkäaikaissairaudet ovat vähentyneet. Tämän myötä elinikä on pidentynyt merkittävästi. Eliniän pidentymisen johdosta puolestaan esimerkiksi muistisairaudet ovat lisääntyneet ja niistä on tullut kansantauti. (Yleistietoa kansantaudeista 2019.)

Suomessa kroonisiin kansantauteihin luetaan sydän- ja verisuonitaudit, astma, diabetes, allergia, krooniset keuhkosairaudet, syöpäsairaudet, muistisairaudet, tuki- ja liikuntaelin-sairaudet sekä mielenterveysongelmat (Yleistietoa kansantaudeista 2019).

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimusongelmat

Opinnäytetyön tarkoituksena oli, selvittää minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee, mikä heidän roolinsa on ja mitä erityisosaamista heiltä vaaditaan järjestökentällä. Tavoitteena oli valottaa terveydenhoitajan monipuolisia työllisyys mahdollisuuksia järjestökentällä, lisätä tietoisuutta järjestötyöstä terveydenhoitaja opiskelijoille sekä alasta kiinnostuneille.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat 1. Minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee? 2. Mitä osaamista järjestötyö vaatii terveydenhoitajalta? 3. Mikä on terveydenhoitajan rooli järjestössä?

4 Opinnäytetyön menetelmät

Tässä luvussa käyn läpi opinnäytetyön menetelmällisiä lähtökohtia. Miksi olen päätenyt laadulliseen tutkimukseen, miten aineistoa on kerätty sekä miten analyysi on toteutettu.

4.1 Menetelmälliset lähtökohdat

Toteutin opinnäytetyöni kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Päädyin laadulliseen tutkimukseen, sillä aihetta ei ollut aikaisemmin juuri tutkittu. Pääsääntönä on, että mitä vähemmän aiheesta tiedetään, sitä todennäköisimmin laadullinen tutkimus tulee ai-noastaan kysymykseen. Laadullisella tutkimuksella pyritään saamaan ymmärrys asiasta ja vastaus kysymykseen: ” Mistä tässä on kyse?” (Kananen 2014: 41).

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus todellisuuden moninaisuudesta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tietoa hankitaan, ja aineistoa kootaan

luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tyypillisesti suositetaan ihmistä tiedottajana, käytetään induktiivista analyysiä ja valitaan kohdejoukko tarkoituksen mukaisesti. Yleisesti ajatellaan, että laadullisella tutkimuksella pyritään enemmänkin löytämään asioita, kuin todentamaan jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997: 157-160.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole päästä tilastollisiin yleistyksiin. Tavoitteena on saada kuvattua ilmiötä tai tapahtumaa ja antaa tulkintaa tälle ilmiölle. Tällöin laadullisessa tutkimuksessa on keskeistä, että henkilöt joilta tietoa kerätään tietävät mahdollisimman paljon tutkittavasta ilmiöstä. Ei ole siis tutkimuksen kannalta perusteltu, että tiedonantajat ovat sattumanvaraisia, vaan valittuja ja tarkoitukseen sopivia. Määrä voi olla pieni tai suuri. Keskeisempää on valita henkilöt, joilta oletetaan saatavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 85-86.)

4.2 Aineistonkeruumenetelmät

Työstäminen lähti liikkeelle hakemalla tietoa järjestötyöstä. Tutustuin laajasti eri järjestöjen kotisivuihin, ilmaisjakelulehtiin ja tieteellisiin tutkimuksiin. Hain aktiivisesti tietoa aikaisemmista tutkimuksista liittyen terveydenhoitajatyöhön ja rooliin järjestökentällä, mutta tuloksetta. Tämän jälkeen olin yhteydessä suoraan järjestöihin ja selvitin, työskenteleekö heillä terveydenhoitajia. Parhaiten sain yhteyttä oikeisiin henkilöihin sähköpostitse. Sähköpostilla kerroin opinnäytetyöni tarkoituksesta ja tavoitteista sekä tiedustelin, työskenteleekö kyseisessä järjestössä terveydenhoitajia.

Aineistokeruumenetelmänä opinnäytetyössäni oli haastattelut. Haastattelu on yleisimpiä laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Haastattelun idea on hyvin yksinkertainen. Silloin, kun päämääränä on selvittää mitä ihminen ajattelee, on sitä järkevintä kysyä häneltä. Haastattelun muotoja on useita ja ne voidaan luokitella osallistujien mukaan yksilö- tai ryhmähaastatteluiksi. Kysymystyypistä riippuen haastattelut voidaan luokitella lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja syvä haastatteluksi (Tuomi & Sarajärvi 2009: 75).

Opinnäytetyössäni haastattelut toteutin yksilö teemahaastatteluna. Teemahaastattelussa keskusteltavat aiheet ovat valmiiksi mietitty, ja näistä keskustellaan aihe kerrallaan. Tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään ja saamaan käsitys tutkimuksen kohteena

olevasta ilmiöstä, jossa on aina mukana ihminen ja hänen toimintansa, jota pyritään teemojen avulla avaamaan. Kysymykset kohdistetaan tutkittavan ryhmän tai yksilön toimintaan sekä luonnollisesti kysymyksiä ohjaa tutkimusongelma, johon vastaus halutaan saada. (Kananen 2014: 71-72.)

Haastattelun etuna tutkimuksessa on joustavuus. Tällöin on mahdollisuus toistaa kysymys sekä selventää mahdollisia väärinkäsityksiä ja esittää täydentäviä kysymyksiä haastateltavalle. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 75.)

Tarkoituksena oli saada mahdollisimman paljon tietoa asiasta, joten annoin haastattelukysymykset haastateltaville tutustuttavaksi etukäteen saatekirjeen yhteydessä (Liite 2). Näin terveydenhoitajat pystyivät valmistautumaan jo etukäteen aiheeseen sekä mahdollisuuksien mukaan keskustelemaan asiasta työyhteisössä. Haastatteluun osallistuvan on helpompi osallistua haastatteluun, kun tietää mitä haastattelussa kysytään. Haastattelun onnistumisen kannalta on järkevää toimia näin. On myös eettisesti perusteltua kertoa haastateltaville etukäteen mitä aihetta haastattelussa käsitellään. Lisäksi tiedonantajat usein suostuvat helpommin osallistumaan haastatteluun, kun tietävät etukäteen mistä on kyse. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 73-74.)

Opinnäytetyössä asiantuntijat valikoituvat tarkkaan terveydenhoitajatyön tutkinnon pohjalta sekä työskentelevätkö he tällä hetkellä asemassa, jossa terveydenhoitajatutkintoa hyödyntävät. Opinnäytetyöni aineistonkeruun kannalta oli keskeisempää asiantuntijatieto tutkittavasta ilmiöstä, kuin haastateltavien lukumäärä.

4.3 Aineistonkeruu haastattelemalla

Ennen aineistonkeruun aloittamista, lähetin asiantuntijoille saatekirjeen, jossa kerroin opinnäytetyön tarkoituksen, tavoitteen ja haastatteluun kuluvan ajan. Saatekirjeessä kerroin myös haastattelukysymykset, jotta he pystyivät valmistumaan haastatteluun etukäteen. Saatekirje liite 2. Mainitsin myös haastateltavien oikeuden keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa sekä mahdollisuuden saada lukea heidän oma osuutensa opinnäytetyöstä ennen sen julkaisua.

Opinnäytetyöni keskeisin seikka oli löytää terveydenhoitaja taustaisia asiantuntijoita, jotka työskentelevät järjestöpuolella. Yksi suuresti vaikuttanut kriteeri oli, onko järjestön nimi mahdollista mainita opinnäytetyössä. Koin työni kannalta tärkeäksi, että järjestöt

saa nimetä, jotta pystyn kertomaan tarkasti ja syvällisemmin terveydenhoitajien työnkuvasta sekä järjestökentästä. Aineistoni opinnäytetyössä on suhteellisen pieni, joten kattavan ja yksityiskohtaisen kuvauksen saamiseksi järjestöjen nimien maininta ja kuvaus oli tärkeää.

Halusin saada mahdollisimman kattavaa tietoa, joten haastateltavat olivat eri asemissa työskenteleviä terveydenhoitaja taustaisia. Haastatteluun osallistui viisi terveydenhoitajaa kahdesta eri järjestöstä. Kaikki haastattelut tein yksilöhaastatteluina terveydenhoitajien työpaikoilla, lukuun ottamatta yhtä puhelinhaastattelua. Tein yhden harjoitushaastattelun, jonka avulla sain tarpeellista tietoa, miten haastattelurakenne toimii sekä hieman näkemystä, kuinka kauan yksi haastattelu kestää. Tämän pohjalta muutin haastattelukysymysten esittämisjärjestystä johdonmukaisempaan järjestykseen. Harjoitushaastattelun aineistoa en käyttänyt opinnäytetyössä.

Tein haastattelut kasvatusten terveydenhoitajien työpaikoilla luukuunottamatta yhtä puhelinhaastattelua. Kasvatusten haastattelut kestivät 15 -25 minuuttia. Koin haastattelujen ilmapiirin hyvin vapautuneeksi ja lämpimäksi. Tuntui, että haastateltavat pitivät aiheita tärkeänä ja olivat pohtineet teemoja jo etukäteen. Muutama mainitsi, että aiheita oli pohdittu työyhteisössä hieman jo etukäteen, mikä mielestäni näkyi haastattelujen sujuvuudessa. Haastattelut sujuivat kaikin puolin hyvin, aikataulut saatiin helposti järjestettyä ja harjoitushaastattelun ansiosta haastattelurakenne oli toimiva. Yksi haastattelu toteutettiin puhelinhaastatteluna, sillä välimatka olisi ollut liian pitkä kasvatusten toteutukselle. Puhelinhaastattelu oli muita haastatteluja lyhyempi. Haastattelu kesti noin 10 minuuttia. Siinä vastaukset tulivat suhteellisen tiivistetysti. Koin vuorovaikutuksen kannalta antoisammaksi kasvatusten pidetyt haastattelut. Niissä haastateltavan havainnoiminen on helpompaa ja pystyy toimimaan sujuvammin sen mukaan. Sisällöllisesti kuitenkin samat teemat vastauksissa nousivat esille kasvatusten kuin puhelinhaastatteluissa.

Haastattelukysymykset syntyivät opinnäytetyön tavoitteiden ja tutkimuskysymysten pohjalta. Haastattelukysymykseni olivat

1. Minkälaisessa järjestössä työskentelet?
2. Minkälaista osaamista sinulta vaaditaan työssäsi järjestössä?
  - Mitä erityisosaamista sinulla on?

- Minkälaista koulutusta sinulla on terveydenhoitaja tutkinnon lisäksi?

3. Mikä on sinun roolisi järjestössä?

- Mikä on työnkuvasi?
- Miten työssäsi näkyy terveydenhoitajan koulutus?

4.4 Sydänliitto ja syöpäsäätiö

Tämän opinnäytetyön aineistona toimi asiantuntijahaastattelut. Asiantuntijoita on haastateltu sydänliitosta ja syöpäsäätiöstä.

Suomen Syöpäyhdistys on yksi suomen suurimmista potilas- ja kansanterveysjärjestöistä. Se on valtakunnallinen asiantuntijajärjestö ja sen tekemä työ on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja asiantuntevaa. Syöpäyhdistykseen kuuluu 12 alueellista syöpäyhdistystä ja 6 valtakunnallista potilasjärjestöä. (Syöpäjärjestöt.)

Päätavoitteena syöpäjärjestöllä on terveyden edistäminen ja syövän ehkäisy. Syöpäjärjestö pyrkii työllään vähentämään syöpään sairastumisen riskiä sekä syövän aiheuttamia haittoja. Syöpäjärjestöt antavat neuvontaa, tukea ja palveluita syöpäpotilaille ja heidän läheisilleen. (Syöpäjärjestöt.)

Suomen Sydänliitto on voimavaroja vahvistava, sydänterveyttä edistävä ja sairastuneita tukeva järjestö. Siihen kuuluu 16 sydänpiiriä ja 215 sydänyhdistystä sekä kolme valtakunnallista jäsenyhdistystä. (Sydänliitto 2019.)

Sydänliitto tekee monipuolista ennaltaehkäisevää työtä sydänterveyden eteen ympäri suomea. Sydänliiton tavoitteena on edistää ihmisten elämää sydänterveyttä edistävissä ympäristöissä ja terveellisen elämäntavan perustana. Keskeistä on voimavarojen vahvistaminen ja tuen antaminen sydänsairaille ja heidän läheisille. (Sydänliitto 2019.)

4.5 Aineiston analysoiminen

Haastatteluaineisto tuli analysoida tutkimustuloksien aikaansaamiseksi. Opinnäytetyöni näkökulmasta hyödyllisin analysointimenetelmä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi sovellettuna. Ennen analyysin tekoa on päätettävä mitkä asiat aineistossa kiinnostaa. On valittava tarkkaan rajattu ilmiö, ja rajattava kaikki muu materiaali pois. Mikä on tutkimuksessa mielenkiintoista ja tutkittavaa, ohjautuu tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten pohjalta. Raportoinnin ja tutkimuksen tarkoituksen sekä tutkimuskysymysten tulee olla linjassa keskenään. (Tuomi & Sarajärvi, 2009: 92.)

Aineistolähtöinen analyysi on kolmivaiheista prosessi. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Tällöin aineistosta karsitaan pois kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen. Seuraavaksi on aineiston klusterointi eli ryhmittely ja viimeiseksi aineiston abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Sisällönanalyysilla pyritään saamaan aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon. Aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tarkoitus on luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108.)

Aloitin aineiston analysoinnin litteroimalla eli auki kirjoittamalla kaikki haastattelut. Litteroidessa kirjoitin haastattelut sanatarkasti ylös. Yhden haastattelun pituus vaihteli 1,5-2 sivun välillä auki kirjoitettua tekstiä. Yhteensä litteroitua aineisto tuli 8 sivua kirjoitettuna fontilla 11 ja käyttäen riviväliä 1,5. Siirryin klusterointiin vasta, kun olin saanut kaikki haastattelut auki kirjoitettua.

Opinnäytetyöni klusterointi tapahtui tutkimuskysymysten kautta. Tässä vaiheessa aineistoa pilkottiin ja ryhmiteltiin aihepiirien mukaan, jotta oli mahdollista vertailla teemojen esiintymistä aineistossa. Opinnäytetyöni aineistokeruu tapahtui teemahaastatteluna, joten se helpotti aineiston pilkkomista, sillä teemat nousivat oikeastaan itsestään esille. Opinnäytetyössäni oli selkeät teemat ja kysymykset, mikä määritteli analyysin tekoa.

Teemahaastattelulla kerätyllä aineistolla pyritään saamaan käsitys ilmiöstä. Kattavasti laadittujen teemojen avulla kerättyyn aineistoon muodostuu ratkaisu ilmiöstä. Jokainen kappale ja lause pitää kuitenkin sisällään jonkin asian tai viestin, joka pitää saada esille. Tällöin käytetään aineiston tiivistämistä, jotta voidaan nähdä suurempia kokonaisuuksia (Kananen, 2014: 60-61).

Kävin aineiston ilmaisut huolellisesti läpi, jonka jälkeen pilkoin aineiston ja tiivistin osiin. Esimerkit osaamistarpeista löytyvät taulukosta 1.

Taulukko 1. Pelkistäminen alkuperäisilmauksista esimerkki osaamistarpeista.

Suorat ilmaisut	Pelkistetyt ilmaisut
"Mä koen vahvuudekseni vuorovaikutustaidot. Että se on varmaan sellanen jolla pääsee pitkälle"	Vahvuutena vuorovaikutustaidot
"Sellaiset henkisen puolen kuuntelun taitoa ja osata ohjata ihmisiä oikeisiin paikkoihin"	Kuuntelun taito. Osata ohjata oikeisiin paikkoihin.
"Täytyy olla terveydenhuollon kentän tuntemusta aika paljon"	Terveydenhuollon kentän tuntemus.
"Mä uskon että yks mun ydinvahvuus tässä työssä on että mä pystyn puhumaan heille sillä heidän kielellä"	Yhteinen kieli
"Uskoisin, että mun työssä olisi todella vaikea toimia jos ei olisi sitä käytännön kokemusta terveydenhoitajana toimimisesta!	Kokemus terveydenhoitajana työskentelystä
"Niiku mä käyn kouluttamassa terveydenhoitajia, niin koen että se vaatii sen terveydenhoitajatyön ja sen ymmärtämisen"	Kokemus terveydenhoitajana työskentelystä

Pelkistämisen jälkeen pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin.

Taulukosta 2. löytyvät esimerkit pelkistetyistä ilmauksista ja alaluokista.

Taulukko 2. Pelkistämisestä ryhmittely alaluokkiin.

Pelkistetyt ilmaisut	Alaluokat
Kuuntelun taito. Osata ohjata oikeisiin paikkoihin.	Sosiaaliset taidot
Vahvuutena vuorovaikutustaidot	
Kokemus terveydenhoitajana työskentelystä	Asiakastyön osaaminen
Terveydenhuollon kentän tuntemus.	
Yhteinen kieli	
Kokemus terveydenhoitajana työskentelystä	

Alaluokat ryhmiteltiin yläluokkiin, joista muodostui pääluokka. Taulukossa 3. Esimerkki ala-, ylä- ja pääluokasta.

Taulukko 3. Alaluokkien ryhmittely yläluokkiin ja yläluokista pääluokkaan.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Viestintätaidot	Projektihallinnalliset taidot	Tarvittava osaaminen järjestötyössä
Talousosaaminen		
Verkostomainen työskentely		
Asiakastyön osaaminen	Kouluttamisosaaminen	
Pedagogiset taidot		
Sosiaaliset taidot		

5 Tulokset

Tuloksia tulen käsittelemään kolmen tutkimuskysymyksen näkökulmasta. Minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee? Terveydenhoitajan tehtävät valikoituneissa järjestöissä? Minkälaista osaamista vaaditaan järjestöpuolella sekä mitä ominaispiirteitä järjestötyö pitää sisällään?

Tämän opinnäytetyön aineistona toimii asiantuntijahaastattelut. Kaikki haastateltavat ovat terveydenhoitaja taustaisia henkilöitä, jotka työskentelevät järjestöpuolella eri työnkuvissa.

5.1 Järjestöjä joissa terveydenhoitajia työskentelee

Opinnäytetyön valossa terveydenhoitajia työskentelee ainakin kansanterveysjärjestöissä. Terveydenhoitajien mukaan näiden järjestöjen ensisijaisena tehtävänä on potilastoiminta sekä ennaltaehkäisevä terveyden edistämistyö. Terveydenhoitajat kertovat järjestöjen toiminnan tavoitteena olevan tuen antaminen ja neuvominen, ettei ihminen sairastuisi kansansairauteen sekä, että ihminen eläisi mahdollisimman hyvin ja pitkään sairaudesta huolimatta.

Tämä on kansanterveysjärjestö. Ja se tekee työtä sen eteen, ettei ihmiset sairastuisi ja että ne pääsisi oikea-aikaisesti hoitoon tai, jos sairastuvat ne saisi mahdollisimman hyvää hoitoa. Eli tavallaan hyvii vuosia ilman sairautta tai sairaudesta huolimatta.

Valikoituneita järjestöjä yhdistää se, että ne ovat kattojärjestöjä, jonka alaisuudessa toimii yhdistyksiä ja liittoja. Terveydenhoitajat kertovat, että kyseiset järjestöt ovat valtakunnallisia toimijoita, joten työkenttä on hyvin laaja. Valtakunnallisetjärjestöt ovat niitä sosi- ja terveysalanjärjestöjä, joiden toiminta-alueena on koko Suomi.

5.2 Järjestötyön edellytykset ja ominaispiirteet

Järjestötyön tekemisen edellytyksiä kysyttäessä terveydenhoitajilla nousi esille työn epävarmuuden ja muutosten sietäminen. Järjestötyön luonnetta terveydenhoitajat kuvasivat hyvin erilaiseksi verrattuna kunnalliseen työhön. Terveydenhoitajien mukaan työ on muuttuvaa monessakin suhteessa. Yksi iso tekijä mikä nousi terveydenhoitajilla esille, oli rahoitukset. Usein rahoitukset saadaan kerralla muutamaksi vuodeksi, joten pitkäaikaisesti turvattua työpaikkaa ei ole. Terveydenhoitajat kokivat, että tämä on se epävarmuus mikä tulee hyväksyä. Terveydenhoitajat kuvasivat työn olevan tempoilevampaa, eikä siinä ole välttämättä kovin tarkkoja raameja, minkä puitteissa työskennellään. Se nähtiin myös kuitenkin järjestötyön ehdottomana vahvuutena. Terveydenhoitajien mukaan ulkopuolelta ei sanella miten työtä täytyy tehdä, vaan tekijällä on vapaus ja mahdollisuus lähteä toteuttamaan omaa visiotaan. Toki päämäärä ja tavoitteet aina ovat ja nämä loppupelissä työtä ohjaavatkin. Terveydenhoitajien mukaan järjestötyössä vapaus ja mahdollisuus vaikuttaa työnsisältöön ja kulkuun on keskeistä. Tämä vapaus antaa terveydenhoitajien mielestä työntekijälle paljon mahdollisuuksia, mutta myös asiakkaalle samankaltaista vapautta ja yksilöllistä huomioimista.

Meillä ei oo mitään kellotettua aikataulua, vaan meidän puhelut kestävät sen mitä tarvitsee. Joskus se voi olla vaikka 1,5 tuntia. Toki yritetään clousata se jossain vaiheessa, mutta se on meidän etu, että me ollaan siellä toisessa päässä niin kauan, kun ihminen meitä siellä tarvitsee.

Terveydenhoitajat kertoivat päätöksentekorakenteen olevan erilainen kuin kunnallisella puolella. Yhdeksi merkittäväksi erityispiirteeksi terveydenhoitajilla nousi se, ettei työskennellä ainoastaan terveydenhuollon ammattilaisten kanssa, vaan myös vapaaehtoisten. Terveydenhoitajien mukaan vapaaehtoisten osuus ja rooli on merkittävä järjestöpuolella. Vapaaehtoisten rooli on erilainen, kuin palkallisena ollessa. He tekevät työtä omalla ajallaan ja sillä panoksella mikä heidän kohdalla on mahdollista.

Terveydenhoitajat olivat sitä mieltä, että osaaminen riippuu vahvasti tehtävän vaativuudesta. Heidän mielestä johtotehtävissä työskentelevillä korostui projektihallinnalliset taidot kuten, talousosaaminen, viestintätaidot, verkostomainen työskentely. Osalla terveydenhoitajista oli terveydenhoitajatutkinnon lisäksi terveystieteiden maisterintutkinto. Osan terveydenhoitajien mukaan erityisesti johtotehtäviin maisterintutkinto on vasta avannut ovet. Jokainen heistä kuitenkin koki, että terveydenhoitajatutkinto tukee vahvasti heidän työtään, vaikkei sellaisenaan ole heidän tehtävään riittävä.

Terveydenhoitajan tutkinto on tietysti mun mielestä paras koulutus mitä tähän tarvitaan. Siitä on saanut, niin hyvät pohjat terveyden edistämiseksi ja semmoiselle laajalle käsitykselle, että mitä terveyteen ja hyvinvointiin kuuluu.

Terveydenhoitajien mielestä, työskenteli järjestössä missä roolissa tahansa on erittäin tärkeä omata kokemusta asiakastyöstä. Kouluttajantyössä terveydenhoitajien mielestä korostuu sosiaaliset taidot ja pedagogiset opinnot, mutta koettiin, että ilman asiakastyön kokemusta ja asiakaspinnan tuntemusta jäisi osaaminen huomattavasti kapeammaksi. Asiantuntijatyön terveydenhoitajat näkivät haastavana ilman asiakastyö kokemusta. Miten voi kehittää ihmisen kohtaamiseen liittyviä asioita ilman asiakastyö kokemusta? Terveydenhoitajien kokemuksen mukaan järjestötyössä tulee olla hallussa terveydenhuollonkenttä. Asiakasta tulee osata ohjata oikeaan paikkaan ja antaa ajantasaista neuvontaa.

Jokainen terveydenhoitaja kertoi hyödyntävänsä työssään terveydenhoitaja opintojen tuomaa osaamista, vaikkei kyseisessä työssään ainoastaan terveydenhoitajatutkinnolla työskentelisikään. Yhtäläisyyksiksi terveydenhoitajilla nousi vuorovaikutustaidot, opitut

työskentelymenetelmät, kuten motivoivan haastattelun keinot sekä, että työn näkökulma on aina ennaltaehkäisevä, vaikka kyseessä olisi jo sairastunut henkilö.

Jos mulla olis pelkästään maisterin paperit, niin kyllä mä varmaan pärjäisin, mutta kyllä mun osaaminen olis paljon kapeampaa. Kyllä se terveydenhoitajana työskentely on luonut valtavan tärkeän perustan. Eli varmaan pärjäisin, mutta paljo huonommin, jos näin voi sanoa.

Terveydenhoitajien mukaan järjestötyössä raamit eivät ole niin tarkat ja selkeät, kuin kunnallisella puolella. Terveydenhoitajien mielestä tämä näkyy oman vastuun korostumisena. Itsellä on vastuu huolehtia osaamisen päivytyksestä ja tarvittavista koulutuksista. Terveydenhoitajat nostivat esille, että työnkuva on laaja-alainen, eikä kaikkeen ole voinut saada valmiuksia opintojen puitteissa, joten oma aktiivisuus ja kehittymishalu on avainasemassa.

Se on ihan semmosta uuden tyyppistä osaamista, mitä on pitänyt koko ajan opiskella. Ja meitä haastetaan koko ajan enemmän ja enemmän.

5.3 Terveydenhoitajan tehtävät valituissa järjestöissä

Aineistosta nousi esille, että terveydenhoitajien osaaminen ja jatko-opinnot vaihtelivat toisistaan. Osa työskenteli täysin terveydenhoitajatutkinnon pohjalta, kun taas osa oli suorittanut terveystieteiden maisteritutkinnon. Haastateltavina oli kehittämispäällikkö, kouluttaja, neuvontapalvelussa työskentelevä ja terveyden edistämisen päällikkö.

Terveydenhoitajien kokemuksissa näkyi kuitenkin erittäin paljon yhtäläisyyksiä, työskenteli sitten kehittämispäällikkönä, kouluttajana tai neuvontapalvelussa. Kaikkien terveydenhoitajien kohdalla nousi esille terveyden edistämisen tehtävät. Niin terveyden edistäminen terveen ihmisen kohdalla, mutta myös siinä vaiheessa, kun ihminen on jo sairastunut. Terveydenhoitajat toivat ilmi, että kuinka terveyttä edistetään juuri yksittäisen terveydenhoitajan asemassa, toki eroavat paljon.

Eli käytännössä mä ja mun tiimi vastataan siitä, että me mietitään miten sydänliiton pitäisi tehdä, minkälaisia viestejä ja kenelle, ettei ihminen sairastuisi sydän- ja verisuonitauteihin

Me neuvotaan näitä ihmisiä miten ne voisivat elää mahdollisimman hyvin ja miten ne voi kiinnittää huomiota siihen omaan vointiin elintavoilla, ravitsemuksella ja liikunnalla

Haastatteluun osallistuneiden terveydenhoitajien päätehtäviin kuului toimia kehittämispäällikkönä, neuvokas perhe kokonaisuuden kouluttajana sekä työskentely valtakunnallisessa neuvontapalvelussa.

Kehittämispäällikön työnkuvaan kuului vastata terveyden edistämisen toiminnasta ja riskien tunnistamisesta. Terveydenhoitajan mukaan toiminta painottuu viesteihin ja vaikuttamiseen erityisesti niihin, joilla ei vielä ole sydän- ja verisuonitauteja. Työ pitää sisällään koordinoitua matalankynnyksen terveyden edistämisen tapahtumista, potilasoppaiden sisällön tuotannon koordinoitua sekä jatkuvasti erilaisten käynnissä olevien projektien hallintaa. Tämän lisäksi terveydenhoitaja kertoi, että kehittämispäällikön vastuulla on vastata työparin kanssa sydäniskurirekisterin ylläpidosta.

Päätyökseen kouluttavan terveydenhoitajan työnkuvaan puolestaan kuului kouluttaa terveydenhoitajia, jotka työskentelevät neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Terveydenhoitaja kertoi, tämän pitävän sisällään lapsiperheiden elintapaohjausta, erilaisia kursseja sekä menetelmäkoulutusta terveydenhuollossa.

Valtakunnallisessa neuvontapalvelussa terveydenhoitajan mukaan keskeisin työnkuva on antaa tukea ja tietoa sairaudesta potilaille ja heidän läheisille. Hänen työhön kuuluu keskeisesti oikea ohjaaminen muihin terveydenhuollon palveluihin. Varsinainen suora hoidollinen työ pitää sisällään perinnöllisyysneuvontaa, mitä tehdään yhteistyössä lääkärin kanssa. Terveydenhoitajan mukaan kyseisessä järjestössä on mahdollista myös työskennellä terveydenhoitajana terveyden edistämisen tiimissä, joka on pitkälti projektiluontoista työtä. Työ voi pitää sisällään esimerkiksi nuorten tupakoinnin ehkäisemisen parissa työskentelyä.

6 Pohdinta ja johtopäätökset

Tässä osiossa tarkastelen tuloksia sekä opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta.

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli valottaa terveydenhoitajan monipuolisia työllisyys mahdollisuuksia järjestöpuolella. Tavoitteena oli selvittää, minkälaisissa järjestöissä terveydenhoitajia työskentelee, mitä osaamista heiltä heiltä vaaditaan ja minkälainen heidän työnkuvansa on järjestössä.

Opinnäytetyöni valossa terveydenhoitajia työskentelee ainakin kansanterveysjärjestöissä. Toki yleistystä, että terveydenhoitajia työskentelee ainoastaan kansanterveysjärjestöissä ei voida tämän opinnäytetyön pohjalta tehdä. Kansanterveysjärjestöissä kuitenkin aina korostuu terveyden edistäminen ja terveyden ylläpito, mitkä ovat terveydenhoitajatyön perusta.

Terveydenhoitajan työnkuva on pitkälti sidoksissa hänen osaamiseensa sekä minkälaista lisäkoulutusta häneltä löytyy. Terveydenhoitajien lisäkoulutuksesta riippumatta, kaikki kokivat terveydenhoitaja tutkinnon tukevan heidän nykyistään työtä järjestössä. Työssä korostui, kaikilla haastateltavilla terveyden edistämisen näkemys oli, kyse sitten terveestä tai jo sairastuneesta ihmisestä. Mielenkiintoista oli, että moni koki tärkeäksi aikaisemman työkokemuksen terveydenhoitajana nykyisessä työssään. Asiakasrajapinnan tuntemista ja näkemystä siitä pidettiin tärkeänä. Asiakkaalle, työntekijälle tai opiskelijalle on tärkeää, että koulutuksen pitävällä henkilöllä on käytännönkokemusta kyseisestä työstä. Kouluttajaa pidetään ehkä jollain tavalla uskottavampana, jos hän käytännössä tietää mitä se työ on.

Työskentely tavoissa ollaan jonkinlaisessa murrosvaiheessa. Uudet menetelmät ja tavat vaikuttavat työntekoon vahvasti. Haastatteluissa nousi esille, että hyödynnetään monialaisesti erilaisia viestintävälineitä. Sosiaalisessa mediassa luodaan näkyvyyttä, ja viestintäosaaminen korostuu. Kirjoitetaan verkossa artikkeleita jotka pohjautuvat faktatietoon, mutta myös täytyy hallita niin sanottu ”kevyempi kirjoittaminen”, kuten blogien kirjoittaminen ja sosiaalisen median viestintä. Saatavilla ollaan miltei jatkuvasti, sillä yhteydenpito väyliä on tullut valtavasti lisää. Järjestöillä on käytössä mm. Chat-palvelu, jossa voi anonyymina kysyä mieltä painavista asioista.

Terveyden edistämisen näkökulman lisäksi järjestötyö vaatii paljon muutakin. Työnkuva on todella erilainen, kun kunnallisella puolella. Uskokin, että järjestötyön epävarmuus ja suuri vapaus työskennellä ilman tiukkoja raameja sopii tietynlaisille ihmistyyppille, eikä niinkään ole sidoksissa terveydenhoitajan koulutukseen. Tuloksissa nousi kuitenkin esille, että tämän tyyppisessä työssä voi hyödyntää todella hyvin terveydenhoitajatyön koulutuksen moninaisuutta ja omaa persoonaa. Työn niin sanottu epävarmuus voi myös omalla tavallaan motivoida tekemään työnsä entistä paremmin. Vapaus tehdä ilman tarkkoja raameja lisää innovatiivista työskentelyä ja saa luovuuden näkyviin eri tavalla.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikan pääperiaatteet ovat, miten tehdä eettisesti hyvää ja luotettavaa tutkimusta (Leino-Kilpi & Välimäki, 2014.) Opinnäytetyötä aloittaessa tein Metropolian kanssa kirjalliset sopimukset käyttöoikeuksien luovuttamisesta projektissa. Sopimus koskee opinnäytetyötäni Terveydenhoitaja järjestöosaajana ja kaikkia sen tuloksia. Sopimuksen tarkoituksena on luovuttaa oikeuksia projektin tuloksiin opiskelijalta eli minulta Metropolialle. Sopimus tehtiin kaksin kappalein, toinen minulle ja toinen Metropolian edustajalle.

Jo aihetta rajatessa ja miettiessä tuli ottaa huomioon, ettei aihe ja ongelman määrittely loukkaa ketään eikä sisällä väheksyviä oletuksia jostain ihmisryhmistä (Leino-Kilpi & Välimäki, 2014.)

Opinnäytetyössäni eettisyys tuli huomioida tarkasti, sillä tiedonantajana oli ihmisiä. Eriyisesti tuli kiinnittää huomiota tutkittavien ihmisten oikeuksien toteutumiseen ja kohteluun. (Hirsjärvi-Remes-Sajavaara, 1997: 28.) Lähetin jokaiselle haastatteluun osallistuvalla asiantuntijalle saatekirjeen ennen varsinaista haastattelua. Saatekirjeessä kerroin haastateltavien mahdollisuuden keskeyttää osallistuminen opinnäytetyöhön missä vaiheessa tahansa. Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Haastateltavilla oli mahdollisuus saada lukea oma osuutensa opinnäytetyöstä ennen sen julkaisua. Kukaan haastateltavista ei kuitenkaan kokenut tätä tarpeelliseksi.

Hoitotyöntekijällä on tutkimuksen kohteena ollessa aivan samat oikeudet, kuin potilaillaikin. Haastatteluun osallistuvilta pyysin kaikilta suullisesti suostumuksen tutkimukseen

osallistumisesta. Tutkittavia tulee informoida etukäteen kattavasti. (Leino-Kilpi & Välimäki.) Saatekirjeessä kerroin tarkasti opinnäytetyön tarkoituksen, tavoitteet ja tutkimuskysymykset. Opinnäytetyöni kannalta koin tarpeelliseksi, että saan mainita työssä järjestöt, joissa terveydenhoitajat työskentelevät nimeltä, sillä sen avulla sain kuvattua laajemmin heidän työnkuvaansa ja roolia järjestössä. Saatekirjeessä mainitsin myös tästä, sekä vielä ennen haastattelua kävimme tämän läpi. Valmiin opinnäytetyön käytin Turnit plagiointitarkastus ohjelman läpi, mikä kertoo, että opinnäytetyössä on käytetty omaa tekstiä eikä kopioitu toisten kirjoituksia.

Laadullisessa tutkimuksessa on olennaista arvioida uskottavuutta ja luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta tulee arvioida koko tutkimusprosessin ajan. Yksiselitteistä ohjetta ei ole laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereinä pidetään uskottavuutta, siirrettävyyttä vahvistuvuutta ja varmuutta. (tuomi & sarajärvi 2009.)

Analyysi tuli tehdä tieteellisesti luotettavasti ja ottaa huomioon koko kerätty aineisto. Harjoitus haastattelun avulla pyrin saamaan haastattelun rakenteesta sujuvamman ja selkeämmän. Tätä aineistoa ei käytetty opinnäytetyössä. Luotettavuuden takaamiseksi nauhoitin kaikki haastattelut. Kerroin ennen haastatteluja kaikille osallistujille, että haastattelut nauhoitetaan ja, että aineisto poistetaan analysoinnin jälkeen. Nauhoitin haastattelut puhelimen nauhurilla, josta ne pystyin helposti poistamaan analysoinnin jälkeen. (Kananen, 2014: 69.) Haastattelut toteutin yksilö teemahaastatteluina. Kaikilla haastateltavilla oli samat samat kysymykset. Haastattelun etuna on joustavuus, mikä lisää luotettavuutta. Kysymykset oli mahdollista tarkentaa ja toistaa, jolloin epäselvyyksiltä ja tulkinta eroilta vältyttiin. Opinnäytetyössä käytän haastateltavien suoria lainauksia mikä lisää luotettavuutta.

Opinnäytetyössä huomioin käytettävien lähteiden luotettavuuden ja pyrin käyttämään vain mahdollisimman uusia julkaisuja aiheesta. Käytin opinnäytetyössäni laajasti kirjallisuutta ja verkosta löytyvää tutkittua tietoa. Kansainvälisten lähteiden löytäminen osoitautui erittäin haastavaksi. Aihetta ei ole aikaisemmin juurin tutkittu ja järjestötyö sekä terveydenhoitajantyönkuvaa ei sellaisena maailmalla juuri esiinny.

Luotettavuutta olisi myös lisännyt, jos opinnäytetyön tekijöitä olisi ollut useampi yhden sijasta. Kuitenkin yksin tehdyssä tutkimuksessa luotettavuutta lisäävä näkökulma koros-

tuu analysoinnissa. Sama ihminen on analysoinut koko aineiston, joten ei ole riskiä tulkinta eroavaisuuksille. Luotettavuutta voi katsoa myös siitä näkökulmasta, että analysoidava aineisto oli suhteellisen pieni. Tällöin analyysi on helpompi tehdä, ja riski väärille tulkinnoille pienempi. Luotettavuutta lisää se, että terveydenhoitajien oli mahdollisuus nähdä heidän osuus opinnäytetyöstä ennen julkaisua, jolloin he pystyivät vaikuttamaan mahdollisiin väriin tulkintoihin.

6.3 Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset

Opinnäytetyön prosessin aikana nousi esille useasti niin asiantuntijoiden, kuin opiskelijoiden keskuudessa keskustelua aiheen vähäisestä tietoisuudesta. Kohdalleni sattui opinnäytetyöprosessin aikana useampi alan opiskelija, jolla ei ollut tietoa, että järjestöt voisivat olla yksi työllistäjä terveydenhoitaja tutkinnon omaavalle. Asiantuntijoiden keskuudessa nousi myös esille tarve, että asiaa tuotaisiin esille jo opiskelujen aikana. Terveydenhoitaja tutkinnon aikana suoritetaan useita työharjoitteluita, voisiko yksi mahdollisuus olla suorittaa harjoittelu järjestötyön parissa osana vaikka vapaasti valittavia opintoja? Asiantuntijat kuitenkin toivat esille, että terveydenhoitajia arvostetaan kovasti järjestötyössä, juurikin heidän laaja-alaisen osaamisen vuoksi. Näkisin kuitenkin tärkeäksi, että terveydenhoitajan olisi mahdollisuus saada jonkunlainen kosketus tämän tyyppiseen työhön jo opintojen aikana.

Opinnäytetyöni on ajankohtainen ja tarpeellinen, sillä tälläkin hetkellä avoimia työpaikkoja järjestötyöhön terveydenhoitajille on tarjolla useita hyvin laaja-alaisesti eri työnkuvaan ja erilaisiin järjestöihin. Vaikka työllistyminen on mahdollista moninaisesti tehtäviin järjestöpuolella tiettyihin tehtäviin ovet aukeavat vasta ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai maisteriopintojen jälkeen.

Haastavaksi opinnäytetyön teossa osoittautui se, ettei aihetta oltu aikaisemmin oikeastaan tutkittu. Jatkotutkimuksien kannalta tämä seikka on tärkeä ottaa huomioon.

Mielestäni oli erittäin tärkeä huomata tuloksissa, että työskenteli missä asemassa tahansa, oli työskentelyn keskiössä terveyden edistäminen. Eräs kehittämispäällikkö mainitsi haastattelussa, että hänelle on jo opiskeluaika syntynyt hyvin vahva terveydenhoi-

tajan identiteetti, joka ohjaa tänäkin päivänä hänen työskentelyään. Koen, että terveydenhoitaja opiskelijoille olisikin tärkeä jo opiskeluaikana painottaa tutkinnon monipuolisuutta, laaja-alaisuutta ja mahdollisuuksia työskennellä monenlaisissa tehtävissä terveydenedistämisen parissa.

Lähteet

Harju, Aaro. Kansalaisyhteiskunnan keskeiset ominaispiirteet. Kansalaisyhteiskunta. Kanalaisfoorumi. Verkkodokumentti. <https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan_keskeiset_ominaispiirteet>. Luettu 27.9.2018.

Hirsjärvi, Sirkka– Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holopainen, A (toim.) 2011. Järjestötyötä oppimassa ja kehittämässä. Korkeakouluhenkilöstö työelämäjaksoilla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Verkkodokumentti. <<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-jarjestotyota-kehittamassa-2011.pdf>>. Sivut 14-15. Luettu 2.10.2018.

Kansanterveyslaki 28.1. 1972/66. Finlex. Verkkodokumentti. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>>. Luettu 12.3.2019

Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Suomen yliopistopaino. Jyväskylä.

Leino-Kilpi, Helena – Välimäki, Maritta 2014. Etiikkaa hoitotyössä. 8., uudistettu painos. Kustantaja: Sanoma Pro Oy.

Lindholm, L 2016. Selvitys järjestöjen tuottamista sosiaali- ja terveystalv palveluista. Suomen sosiaali ja terveys ry. Helsinki. Verkkodokumentti. <https://www.soste.fi/media/selvitys_jarjestojen_palveluista_15082016.pdf>. Luettu 27.9.2018.

Peltosalmi, Juha– Eronen, Anne – Litmanen, Tapio – Londe´n, Pia – Näätänen, Ari-Matti – Ruuskanen, Petri – Selander, Kirsikka 2018. Järjestöbarometri 2018. Järjestöjen toimintaedellytykset. Suomen sosiaali ja terveys ry. Helsinki. Verkkodokumentti. <<https://www.soste.fi/media/jarjestobaro2018/jarjestobarometri-2018-soste.pdf>>. Luettu 1.10.2018.

Reivinen, Jukka – Vähäkylä, Leena 2012. Kansa terveys, yksilön hyvinvointi. Gaudeamus.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt hyvinvoinnin rakentajina 2012. Suomen sosiaali ja terveys ry. Painopaikka: Fram Oy. Vaasa. Verkkodokumentti. <https://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/jarjestot_hyvinvoinnin_rakentajina2012.pdf>. Luettu 1.10.2018.

Sydänliitto. 2019. Suomen sydänliitto ry. Helsinki. Verkkodokumentti. < <https://sydanliitto.fi/sydanliitto>> Luettu 25.5.2019.

Syöpäjärjestöt. Helsinki. Verkkodokumentti. <<https://www.syopajarjestot.fi/jarjesto/>>. Luettu 8.3.2019.

Terveydenhoitajaliitto. Terveydenhoitajaliitto on terveydenhoitajien ja audionomien oma liitto. Verkkodokumentti. <<https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/terveydenhoitajaliitto/terveydenhoitajaliitto>>. Luettu 10.10.2018.

Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yleistietoa kansantaudeista. 2019. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Verkkodokumentti. Päivitetty 4.3.2019. < <https://thl.fi/fi/web/kansantaudit/yleistietoa-kansantaudeista>>. Luettu 12.3.2019.

Liite 1 : Yhteydenotto järjestöihin

Liitteen sisältö

Hei,

Opiskelen Metropolia ammattikorkeakoulussa Terveystyön tutkinto-ohjelmaa. Teen opinnäytetyötä Terveystyön järjestössä. Opinnäytetyöni on osa terveystyön kehittämistyötä.

Tarkoitukseni on selvittää minkälaista järjestötyötä terveystyöntekijät tekevät, missä järjestöissä sekä mitä osaamista terveystyöntekijältä vaaditaan järjestötyössä. Työskenteleekö teidän järjestössä terveystyöntekijä? Olisiko teidän järjestössänne mahdollista päästä tekemään asiantuntija haastattelua opinnäytetyöhön liittyen?

Kerron mielelläni lisää opinnäytetyöstäni!

Terveisin: Titta Ypyä

Liite 2 : Saatekirje

Liitteen sisältö

Hei,

Olen terveydenhoitajaopiskelija Titta Ypyä Metropolia ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä liittyen terveydenhoitajan työhön järjestössä. Opinnäytetyö on osa Metropolia ammattikorkeakoulun terveydenhoitotyön kehittämishanketta. Opinnäytetyöni tavoite on valottaa terveydenhoitajan laajaa työnkuvaa ja lisätä tietoisuutta järjestötyöstä terveydenhoitajaopiskelijoille ja alasta kiinnostuneille.

Saatekirjeellä haluaisin kysyä olisiko teillä aikaa ja kiinnostusta olla osana opinnäytetyötäni, ja osallistua haastatteluun? Opinnäytetyöni kannalta olisi tärkeää, jos työssä saan mainita järjestönne nimeltä. Haastattelun tulisin tekemään mahdollisuuksien mukaan paikan päälle, ja luotettavuuden takaamiseksi nauhoitan haastattelut. Haastattelun voi tarvittaessa toteuttaa myös puhelinhaastatteluna. Haastattelu on vapaaehtoinen ja sen voi keskeyttää milloin tahansa. Haastateltavan on mahdollista lukea oma osuutensa työstä, ennen sen julkaisemista. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua keväällä 2019.

Minut saa kiinni puhelimitse sekä sähköpostilla haastatteluajan sopimiseksi. Itselleni sopii haastattelut joustavalla aikataulla mahdollisimman pian.

Titta Ypyä,

Ohjaaja opettaja: Lehtori Marita Räsänen

Alla kysymykset, joihin voi tutustua jo etukäteen ennen haastattelua.

1. Minkälaisessa järjestössä työskentelet?
2. Minkälaista osaamista sinulta vaaditaan työssäsi järjestössä?
  - Mitä erityisosaamista sinulla on?

- Minkälaista koulutusta sinulla on terveydenhoitaja tutkinnon lisäksi?

3. Mikä on sinun roolisi järjestössä?

- Mikä on työnkuvasi?
- Miten työssäsi näkyy terveydenhoitajan koulutus?

Vastaa mielelläni, jos on kysyttävää opinnäytetyöstä!

Ystävällisesti, Titta Ypyä